

Předmluva	11
<i>Co předkládaná publikace nabízí?</i>	12
1 Definice specifických poruch učení z pohledu americké literatury posledního desetiletí 20. století a na začátku 21. století	17
<i>Definice</i>	17
<i>Kritika</i>	18
<i>Alternativy</i>	20
<i>Dovednost číst nesouvisí přímo s intelektem</i>	21
<i>Vyšetření IQ u osob s poruchami učení</i>	22
<i>Modifikovaná definice a trvajících problémy</i>	25
<i>Od dyslexie k širšímu pojmu poruch učení</i>	26
<i>Trpí každý jedinec nějakou poruchou učení?</i>	27
<i>Poruchy učení – poruchy interakce mezi jedincem a prostředím</i>	28
2 Odhady výskytu vývojových poruch učení u dospělých	30
<i>Funkční analfabetismus není výjimkou</i>	30
<i>Sociální dopad obtíží ve čtení</i>	33
<i>Výskyt poruch učení u žen a u mužů</i>	34
<i>Trpí poruchami učení více muži?</i>	34
<i>Pohlaví nerozhoduje</i>	38
3 Klasifikace poruch učení	40
<i>Uvedení do problému</i>	40
<i>Jsou poruchy učení homogenní skupinou?</i>	40
<i>Široké spektrum obtíží</i>	41
<i>Širší typologie</i>	42
<i>Novější třídění</i>	44
1. <i>Typ primárně závislý na poruchách řečových funkcí</i>	44
2. <i>Typ primárně závislý na poruchách neverbálních funkcí (nonverbal learning disabilities)</i>	47
3. <i>Typ závislý primárně na poruchách vlastního výkonu (output – výstup) ve všech modalitách</i>	48
<i>Klasifikace poruch učení u dospělých jedinců</i>	49
<i>Neverbální poruchy učení v adolescenci a v dospělosti</i>	53
<i>Neverbální poruchy</i>	53

Výskyt a rozšíření neverbálních poruch učení	55
Specifické poruchy učení v matematice	55
<i>Některé všeobecné poznámky k uchopení problému poruch učení v matematice</i>	55
<i>Konzistentní a nekonzistentní forma jazyka při překladu a integraci matematického úkolu</i>	58
<i>Významy vět ve slovní úloze</i>	59
<i>Výběr relevantních informací</i>	60
<i>Vlastní řešení matematického úkolu</i>	60
<i>Specifické poruchy učení v matematice u adolescentů a dospělých osob</i>	62
Hyperkinetické poruchy v době adolescence a v dospělosti	63
4 Teoretické a metodologické přístupy ke specifickým poruchám učení	66
Biologický přístup ke specifickým poruchám učení.	67
<i>Dědičnost</i>	67
<i>Spíše tradice než dědičnost</i>	68
<i>Užitek této diskuse</i>	70
<i>Odlíšnosti ve vývoji mozkových struktur</i>	71
<i>Rourkeův model vztahů mezi mozkovými hemisférami (Rourke Right → Left Model)</i>	74
<i>Rourkeova aplikace uvedené teorie na výuku čtení</i>	76
Kognitivní přístup ke specifickým poruchám učení	78
<i>Schopnost fonologického zpracování řeči</i>	78
<i>Cíl výuky čtení</i>	81
<i>Krátkodobá pracovní paměť</i>	82
<i>Význam zautomatizované dovednosti čtení</i>	85
<i>Čtenářské strategie</i>	86
<i>Zautomatizované provádění úkolů není vždy výhodné</i>	87
<i>Sternbergova stadia rozvoje čtení</i>	88
Sociální (kontextuální) přístup ke specifickým poruchám učení	93
<i>Specifické poruchy učení jako odraz vlivu prostředí</i>	93
<i>Kritika medicínského modelu</i>	97
<i>Problémy interpretace výzkumu</i>	99
<i>Kritika speciálněpedagogického přístupu k poruchám učení</i>	101
V čem se odborníci shodují	104
<i>Komplexní definice poruch učení a její důsledky</i>	104
<i>Různé typy poruch učení musí být diagnostikovány a napravnovány různě</i>	104
<i>Genetické předpoklady poruch učení</i>	104
<i>Vliv prostředí</i>	105
<i>Individualizovaná diagnostika</i>	106
<i>Testy IQ nejsou významné pro diagnostiku poruch učení</i>	106
<i>Testy fonologického zpracování řeči</i>	107
<i>Zautomatizování školních dovedností</i>	107
<i>Porozumění textu</i>	107

<i>Vlastnosti nápravných programů</i>	108
V čem se odborníci neshodují	108
5 Význam strategie ve školní výuce i nápravě poruch učení	110
O strategiích obecně	110
<i>Strategie versus mnemotechnická pomůcka</i>	111
<i>Strategie a metodika duševní práce</i>	112
<i>Správné využití strategií a organizace informací</i>	113
<i>Metakognitivní strategie – proces myšlení</i>	115
Metoda rozvoje kognitivních funkcí Reuvena Feuersteina	121
<i>Učební potenciál lze rozvíjet</i>	122
<i>Schopnost se učit</i>	122
<i>Cvičné sešity – Instrumentální obohacení</i>	123
<i>Odpovědnost za výuku má i žák</i>	124
<i>Zkušenost zprostředkovaného učení</i>	124
Další přístupy, které pracují se strategiemi	126
<i>Deshlerův program</i>	127
<i>Reciproční učení</i>	127
<i>Výuka zaměřená na úspěšnou inteligenci</i>	128
<i>„Myslicí“ třída</i>	129
6 Diagnostika poruch učení	131
<i>Diagnostika jako dialog mezi examínátorem a klientem</i>	131
<i>Dospělí a jejich názor na nápravu</i>	132
<i>Význam pedagogických a psychologických testů</i>	132
Diagnostika specifických poruch učení u dospělých	134
<i>Porozumění čtenému textu</i>	134
<i>Fonologické zpracování textu</i>	136
<i>Zkouška zdatnosti zautomatizovaného čtení</i>	137
<i>Touha po nezávislosti</i>	138
<i>Využití diagnostických testů školních výkonů u dospělých</i>	138
7 Náprava poruch učení	140
Všeobecné požadavky na nápravu poruch učení	140
<i>Dovést nápravu poruch učení do takového stadia, aby nebyly překážkou dalšího rozvoje akademických schopností klienta.</i>	140
<i>Specifické otázky sebeuvědomování a sebeoceňování v adolescenci a v dospělosti</i> ..	141
<i>Odhalit a překonat kompenzační strategie</i>	142
Přístupy k nápravě poruch učení u adolescentů a dospělých	142
<i>Náprava vlastních výkonů ve čtení, psaní a matematice</i>	142
<i>Metoda Brigitte Sindelarové</i>	143
<i>Je možné používat u dospělých i diagnostické materiály připravené pro děti?</i>	144
<i>Metoda G. Fernaldové</i>	144
<i>Struktura gramatiky českého jazyka</i>	145
<i>Technologická podpora</i>	147

<i>Různorodé kompromisy</i>	147
<i>Podpora v zaměstnání</i>	148
<i>Metakognitivní přístupy – techniky rozvoje kognitivních nebo učebních strategií</i> ..	148
Potíže adolescentů a dospělých	149
<i>Nutnost rozvíjet slovní zásobu a obsah pojmů</i>	150
<i>Čtení se současným poslechem textu</i>	152
<i>Frekventovaná slova</i>	153
Rozvoj kognitivních funkcí	153
<i>Přehled instrumentů FIE</i>	154
<i>Co mi dala metoda FIE-III – reflexe účastníků v závěru kurzu</i>	155
8 Mýty o poruchách učení	158
<i>Rozpor mezi teorií a praxí</i>	158
<i>Podceňujeme akademické dovednosti</i>	159
Celosvětové problémy	159
<i>Finanční příspěvek</i>	160
<i>Rodiče dětí s poruchami učení i studenti sami usilují o stanovení diagnózy</i>	160
<i>Nadhodnocuje se význam testů inteligence, jejich výsledky se neinterpretují</i>	161
<i>Po diagnostickém zjištění ne vždy nastoupí náprava</i>	162
<i>Odborníci versus učitelé a terapeuti</i>	162
<i>Nová vědecká zjištění versus školská byrokracie</i>	163
Situace v České republice	163
<i>Síla nápravné metody je v jejím teoretickém zázemí</i>	163
<i>Náprava je systematická práce, ne hra</i>	164
<i>I diagnostika musí být teoreticky zdůvodněná</i>	164
<i>Profesionální jednání je zaměřeno na potřeby klienta</i>	165
<i>Klient má svým obtížím rozumět</i>	165
<i>Poruchy učení se dají napravit</i>	166
<i>Rozvoj kognitivních funkcí versus kompenzační mechanismy</i>	166
<i>Nesmyslné vyšetřování laterality u předškolních dětí</i>	168
<i>Tolerantní hodnocení dětí s poruchami učení</i>	170
<i>Individuální náprava</i>	170
<i>Smysl dyslektických tříd</i>	171
<i>Inkluze</i>	172
<i>Jedinci s poruchou učení mají dostávat náročné úkoly a splnit je dokonale</i>	172
<i>Učení jako poznávání má být radost, proto se děti mohou učit i o prázdninách</i> ..	173
<i>Nevyžadovat rychlé, ale promyšlené odpovědi</i>	173
<i>Kompenzační pomůcky odvádějí pozornost</i>	174
<i>Psaní jako základní intelektuální dovednost</i>	174
9 Systémový přístup v péči o dospělé se specifickými potřebami	176
<i>Systém a systémový přístup</i>	176
<i>Vymezení pojmu systém</i>	177
<i>Teoretická východiska N. Luhmanna</i>	178

<i>Základní vlastnosti systému</i>	179
<i>Jak pracovat se systémem</i>	181
<i>Systémový a kauzální přístup</i>	182
<i>Důsledky systémového myšlení</i>	182
10 Projevy poruch učení v denním životě dospělých	185
Přehled obtíží, kterým je vystaven dospělý jedinec se SPU v běžném životě	186
<i>Fonologické zpracování</i>	187
<i>Krátkodobá paměť</i>	187
<i>Uvědomit si pořadí</i>	188
<i>Důsledky předchozích obtíží</i>	189
<i>Koordinace ruky a oka</i>	189
<i>Ještě k otázce sebepojetí</i>	190
<i>Jak ovlivňují příčiny poruch učení a nízké sebehodnocení dovednosti číst, psát a počítat?</i>	191
Závěrem	195
Přílohy	197
Anamnestický dotazník (Rahn, s. 141nn.)	197
Rourkeova diagnostická baterie pro zjištění verbálních i neverbálních obtíží v učení	210
<i>Baterie pro starší děti (9–15 let; používá se i pro dospělé osoby)</i>	211
<i>Baterie pro mladší děti (věk 5–8 let)</i>	216
<i>Deficity dílčích funkcí</i>	218
Testy pro vyšetření poruch učení dospělých jedinců	218
Literatura	220
Věcný rejstřík	231
Jmenný rejstřík	234